

SPOLEČNÉ ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB V NEFINANČNÍCH PODNICÍCH

Výsledky za 2. čtvrtletí 2020

OBSAH

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	2
O ŠETŘENÍ.....	2
VÝSLEDKY PODROBNĚ	3
1. KONDICE FIREM: ZAKÁZKY, POPTÁVKA A INVESTICE.....	3
2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY.....	5
3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY	6
PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ.....	8

Autoři: Vladimír Štípek, Anna Novotná, Bohuslav Čížek

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ

Pandemie udeřila, když tempo růstu zpomalovalo

Výsledky šetření za 2. čtvrtletí 2020 ukazují důsledky pandemie na ekonomiku, které ještě nebyly z šetření za první letošní čtvrtletí viditelné.

Pandemie zastihla českou ekonomiku v **situaci postupně oslabujícího růstu ekonomiky** s několika zahraničními riziky (např. snižování tempa ekonomického růstu u hlavních obchodních partnerů ČR, obchodní války, hrozba protekcionismu) a zároveň v době s historicky největším růstem mezd, s rostoucí cenou výrobních vstupů a poměrně vysokou inflací.

Příchozí šok tyto negativní faktory ovlivnil různým způsobem a tyto často protichůdné tendence jsou zachyceny i v našem šetření. Do vypuknutí pandemie koronaviru a přijetí mimořádných opatření ale ekonomika stále celkově mírně rostla. Pandemie jednoznačně snížila příjmy, zisky i zakázky a zvýšila ekonomickou nejistotu.

Zakázky a poptávka se zhoršují

Je zřejmé, že **očekávání zakázek se zhoršuje**, obdobně se zhoršuje i **hodnocení domácí a zahraniční poptávky**. Odraz aktuální situace vidíme i ve výraznějším **poklesu očekávaného vývoje firemních investic** – investice tak reagovaly rychle na zhoršení vývoje a ilustrují kromě výpadku zisků i opatrnost podnikové sféry.

V ekonomice nadále **přetrvávají silné inflační tlaky**, tudíž i podnikatelé očekávají nárůst cen, který je nad inflačním cílem (byť stále v tolerančním pásmu). Obdobně je očekáván další nárůst u cen vstupů a výstupů.

Ekonomický pokles ovlivňuje mzdový růst i další náklady

Mzdový růst již dosáhl svého stropu v 1. čtvrtletí a jeho **tempo oslabuje**, což je trend, který očekáváme i v následujících čtvrtletích.

Z vnějších faktorů je pro firmy o něco **menší bariérou** cena **energií**, ovšem **ceny materiálů a surovin** se zatím **nezačaly snižovat**. **Nedostatek financí** či druhotná platební neschopnost se v souvislosti s ekonomickým poklesem rovněž **projevily** obdobně jako horší dostupnost úvěrů.

Strach z rizika zvyšuje náklady (podnikatelé se zajišťují)

Firmy nechtějí riskovat a snaží se **zajišťovat svůj export proti kurzovému riziku**, podíl zajištěného exportu se blíží 60 %, tato eliminace rizika samozřejmě vyžaduje náklady. Firmy se proti riziku „zajišťují“ přirozeným využíváním Eura i v domácích transakcích. Logickým krokem by pro ČR při silné provázanosti se zeměmi používajícími Euro bylo přijetí společné měny.

O ŠETŘENÍ

Databázi časových řad naleznete [ZDE](#)

Pravidelné čtvrtletní šetření SP ČR a ČNB: 9letá historie, 34 šetření. **Unikátní společný projekt:** Spolupráce významné mezinárodně uznávané měnové instituce a nejvýznamnějšího zaměstnavatelského Svazu v ČR

Informace od firem: Informace o očekávání, podnikatelském prostředí, faktorech a bariérách atd. **Respondenti: 158** respondentů v šetření za 2. čtvrtletí 2020

Databáze časových řad je dostupná na stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=ACAA&p_sestuid=&p_lang=CS

Cesta: Databáze časových řad ARAD → Statistická data → Všeobecná ekonomická statistika → Statistická šetření ČNB → Statistické šetření ČNB a SP ČR v nefinančních podnicích

VÝSLEDKY PODROBNĚ

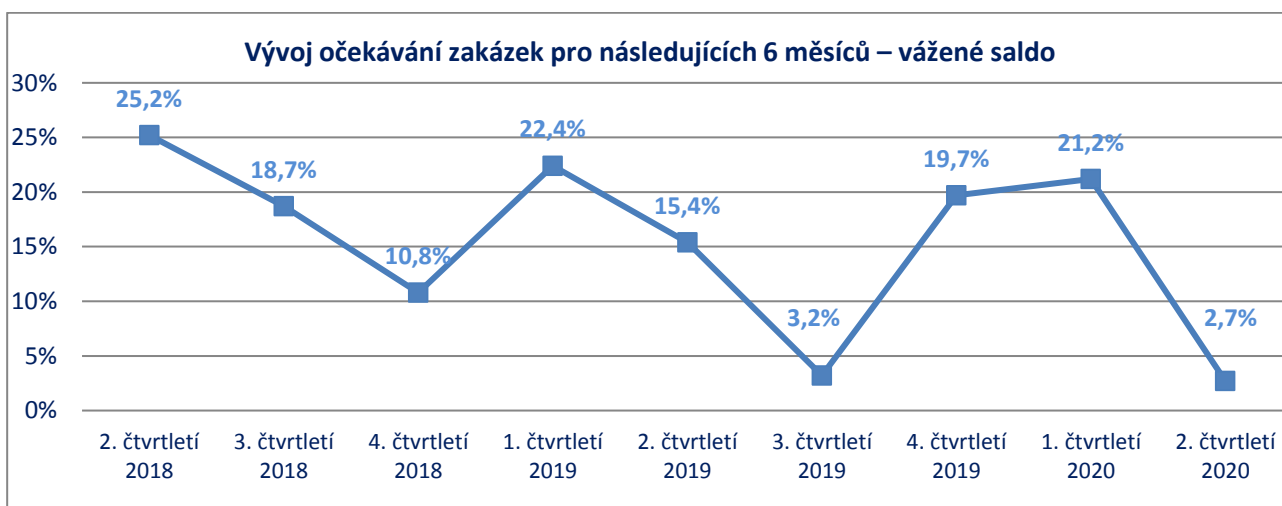
1. KONDICE FIREM: ZAKÁZKY, POPTÁVKA A INVESTICE

Očekávání zakázek se viditelně zhoršuje

První skutečně krizové čtvrtletí ukazuje viditelný dopad na **očekávání v oblasti zakázek**. Je zřejmé, že v rámci aktuálního šetření **méně** podnikatelů **očekává zvýšení zakázek**, naopak **roste podíl podnikatelů očekávající snížení zakázek**. To platí pro horizont následujících 3 měsíců následujících po aktuálním druhém čtvrtletí, ale i v horizontu následujících 6 měsíců.

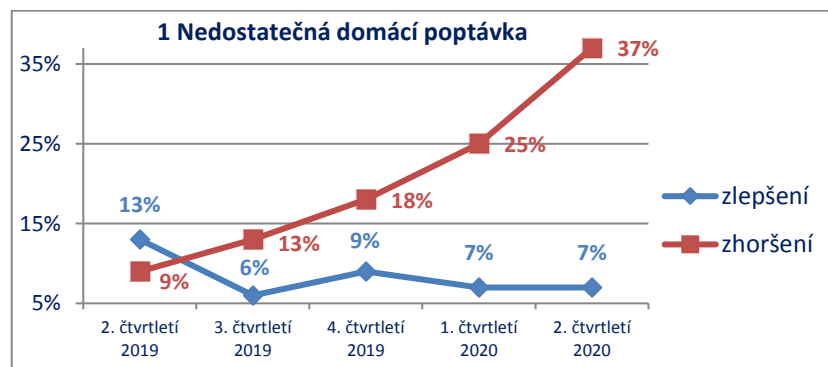
Vývoj očekávání zakázek na příští čtvrtletí (váž. relat. četnost)	3Q 2019	4Q 2019	1Q 2020	2Q 2020
zvýšení	26,5	24,8	40,5	35,0
snížení	24,6	25,1	23,9	30,2
beze změny	48,8	50,1	35,6	34,8

I přes zhoršení je **podíl odpovědí očekávajících růst** zakázek stále **mírně vyšší** než počet odpovědí respondentů **očekávajících pokles zakázek**. Musíme si ale uvědomit, že hodnoty očekávání vychází ve srovnání s 2. čtvrtletím, kdy došlo k nejhlubšímu propadu výkonu ekonomiky v historii ČR. Je tak jasné, že i 3. čtvrtletí bude meziročně znamenat pokles zakázek.

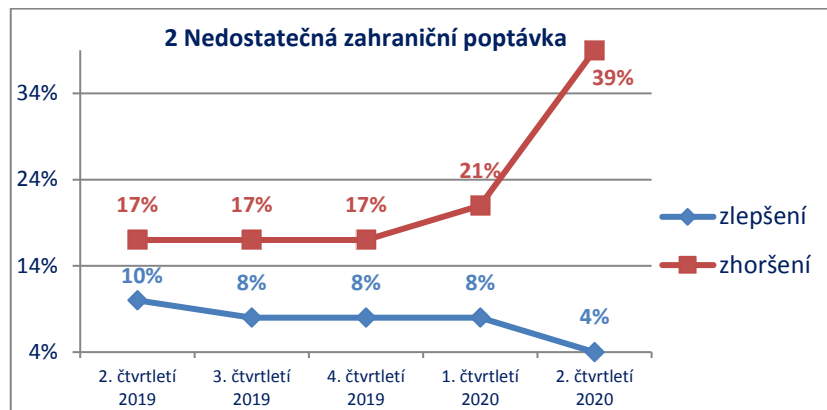
Hodnocení poptávky: zhoršení

Jak plyne z následujících grafů 1 a 2, obdobný trend jako u zakázek má i **hodnocení poptávky** (tuzemské i zahraniční) jako faktoru rozvoje firmy.

Negativní vnímání poptávky se zvýšilo v případě tuzemské i zahraniční poptávky, v případě **pozitivních hodnocení** došlo k poklesu vnímání u domácí poptávky, pozitivní reakce na zahraniční poptávku jsou stejné jako v prvním čtvrtletí.

Pesimistická
hodnocení
značně převyšují
optimistické
názory

Z těchto dvou grafů o poptávce vyplývá, že **pesimistická hodnocení** ovšem **značně převyšují optimistické názory** na domácí i zahraniční poptávku. To potvrzuje výrazný pokles výkonu ekonomiky v druhém čtvrtletí.

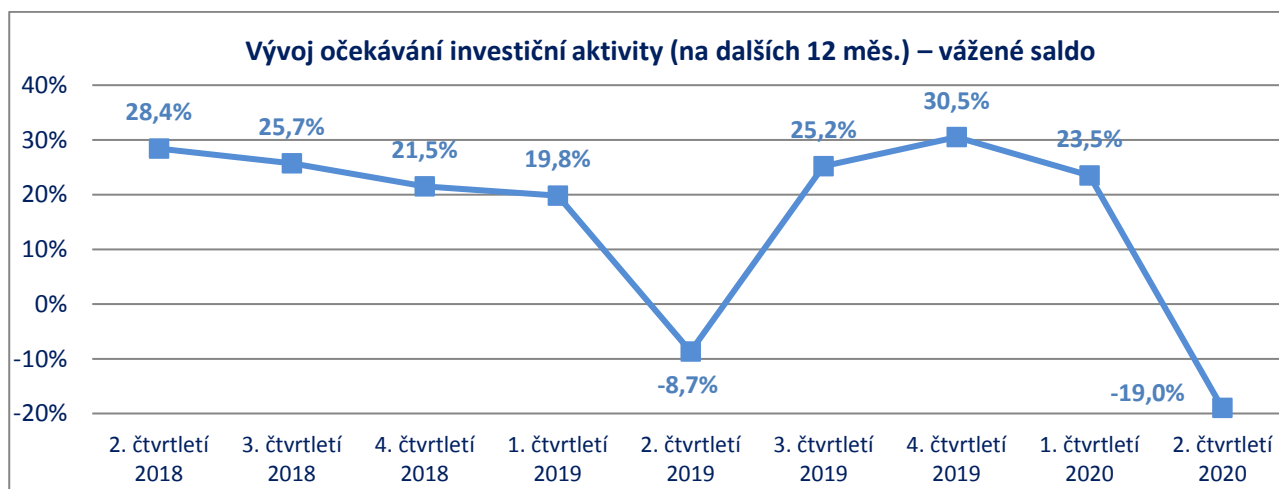
Faktory omezující růst firem:

Faktor:	zlepšení					zhoršení				
	2. čtvrtletí 2019	3. čtvrtletí 2019	4. čtvrtletí 2019	1. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2019	3. čtvrtletí 2019	4. čtvrtletí 2019	1. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2020
Nedostatečná poptávka – tuzemsko	13%	6%	9%	7%	7%	9%	13%	18%	25%	37%
Nedostatečná poptávka – zahraničí	10%	8%	8%	8%	4%	17%	17%	17%	21%	39%

Investice budou
letos klesat

Dramatičtější očekávaný vývoj, resp. pokles, je v oblasti **investičních výdajů**. V **horizontu 1 roku** by mělo dojít k většímu poklesu, než jaké byly hodnoty v prvním čtvrtletí; rovněž se zhoršilo očekávání poklesu investic **v půlročním horizontu**.

Celkové očekávání v ročním horizontu ilustruje následující graf:

2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY

Očekávaná inflace roste

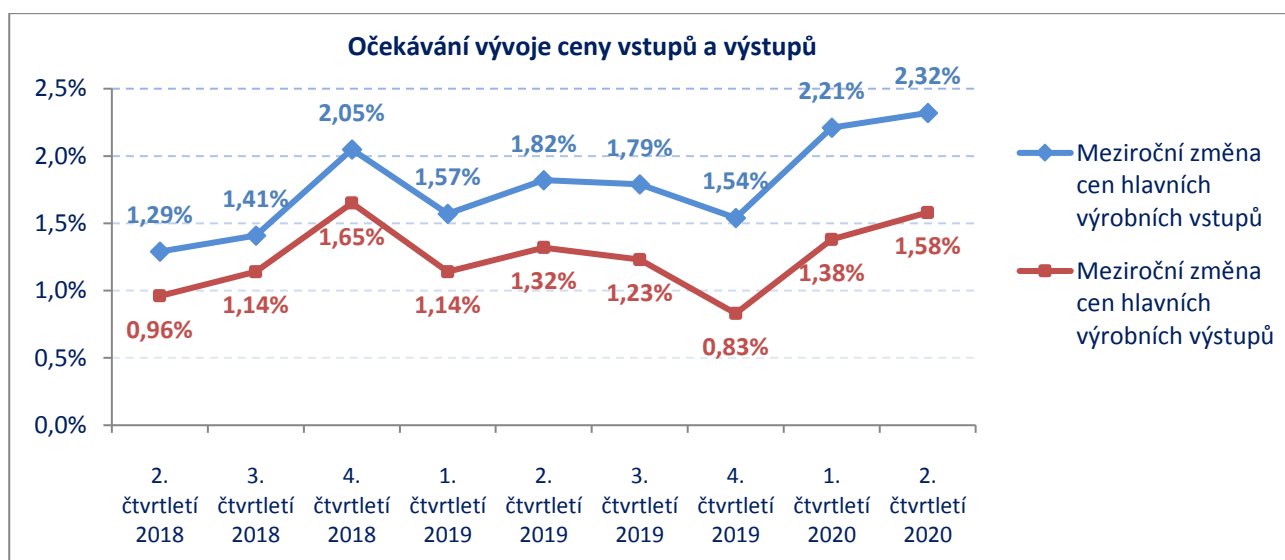
V oblasti **cenového vývoje** dochází k nárůstu, z pohledu respondentů šetření, nadále nad inflační cíl.

Podnikatelé v horizontu **1 roku** čekají **nárůst spotřebitelských cen o 2,38 %** (v minulém čtvrtletí byl očekávaný nárůst 2,23 %) a **horizontu 3 let až o 2,64 %** (očekávaná hodnota v tomto dlouhém horizontu byla v minulém šetření jen mírně nižší, růst cen tak je stále [nad průměrem eurozóny i EU](#)).

O vývoji cen v ekonomice a průmyslu vypovídá i sledování očekávání **vývoje cen hlavních výrobních vstupů a výstupů**.

Cena vstupů a výstupů – rovněž předpovídán růst

V **ročním horizontu** respondenti očekávají **nárůst cen vstupů o 2,32 %** a v případě **výstupů o 1,58 %** (v minulém šetření bylo očekávání nárůstu cen u vstupů o 2,21 % a u výstupů o 1,38 %).

Z grafu plyne, že nadále přetrvává nižší růstová úroveň vstupů ve srovnání s výstupy.

Stabilitu ekonomiky ilustruje také vývoj **očekávání v oblasti mezd a na trhu práce**. Nejde jen o **náklad pro podnikatele**, ale vývoj mezd má například **vliv na tendence k nárůstu cen obecně** (tj. mzdová inflace se silnou vazbou na celkovou inflaci).

Ve 2. čtvrtletí 2020 respondenti očekávají, že příští čtvrtletí i celý letošní rok **dojde k poklesu zaměstnanosti** o 0,45 %. Jde o změnu oproti převládajícímu trendu, který platil do minulého čtvrtletí, že respondenti vždy očekávali další dodatečný mírný růst zaměstnanosti – zaměstnanost tak dosáhla svého vrcholu a nyní by mělo docházet k poklesu rekordně vysokých hodnot zaměstnanosti. Příští rok se ale již čeká opětovný nárůst zaměstnanosti o 0,44 %. Další vývoj je ale velmi nejistý.

Silný růst mezd postupně zpomaluje

Oproti očekávanému vývoji cen se dosavadní rychlý **mzdový vývoj zpomaluje**. Z maximálních hodnot vysoko nad 3 % v příštím čtvrtletí a rovněž vysoko nad 4 % pro celý rok 2020, kterých mzdová oblast dosahovala v posledních čtvrtletích, se nyní očekávání snižuje (*odhady v rámci šetření nezohledňují faktory jako je přesčasová práce, mzdové benefity, 13. plat či vliv minimální mzdy nebo růst platů veřejné sféry*).

Aktuální očekávání ze 2. čtvrtletí 2020 předpokládá **růst mezd pro následující kvartál o 2,54 %** a v celém **letošním roce o 3,35 %**. Pro **rok 2021** se předpokládá růst mezd **o 2,95 %**.

Vrchol očekávání v růstu mezd byl skutečně v 1. čtvrtletí 2020, nyní ve druhém čtvrtletí tento růst po dosažení stropu zpomaluje.

3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY

Změna situace v ekonomice související s pandemií (nižší ekonomická aktivita, omezování a přerušování výroby, nižší poptávka obecně atd.) vedla ke snížení tlaku v oblasti nákladů, např. **cena energií** je nyní *méně zásadní bariérou* růstu firem, *méně limitující* je také **nedostatek kvalifikované pracovní síly**. Naopak pokles ekonomiky zatím příliš neovlivnil **cenu materiálů a surovin**.

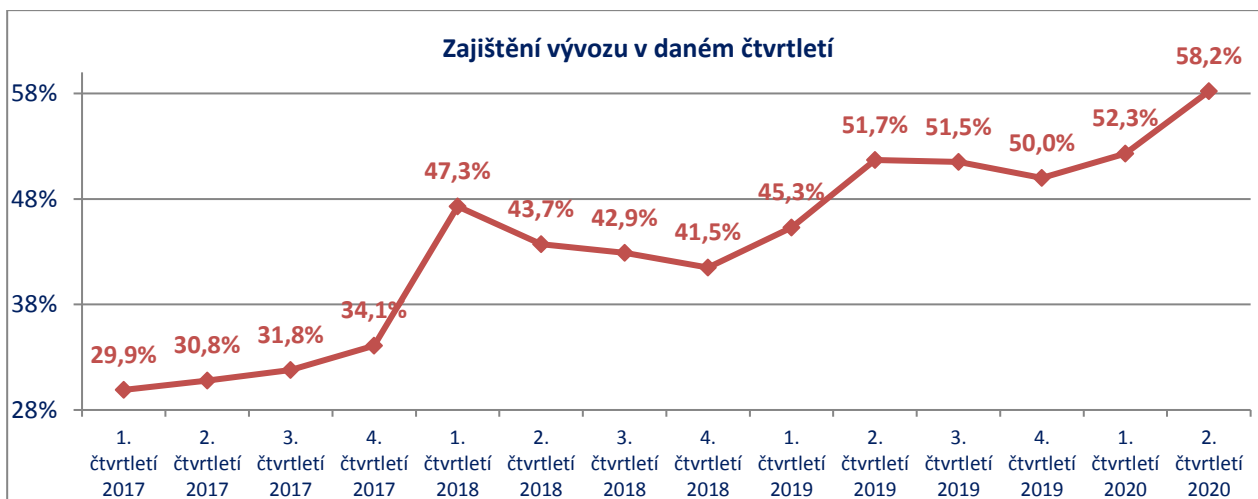
Ekonomický pokles ve druhém kvartálu přinesl rovněž zhoršení ve **finanční oblasti** (zhoršení v hodnocení dostupnosti financí a druhotné platební neschopnosti).

Faktor:	zlepšení					zhoršení				
	2. čtvrtletí 2019	3. čtvrtletí 2019	4. čtvrtletí 2019	1. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2019	3. čtvrtletí 2019	4. čtvrtletí 2019	1. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2020
Nedostatek financí	11%	10%	14%	11%	7%	12%	15%	8%	11%	16%
Druhotná platební neschopnost	2%	4%	2%	4%	2%	4%	6%	10%	10%	19%
Ceny materiálů a surovin	2%	1%	5%	4%	7%	47%	45%	40%	36%	38%
Ceny energie	2%	5%	4%	3%	5%	41%	43%	50%	38%	32%
Vysoké náklady na práci	2%	3%	4%	4%	4%	55%	53%	51%	46%	35%
Nedostatek kvalifikované pracovní síly	2%	1%	2%	7%	9%	49%	45%	45%	34%	27%
Konkurence	1%	0%	1%	1%	2%	13%	15%	15%	15%	14%

Náklady kvůli absenci eura v ČR

Předpoklad dostupnosti úvěrů v následujících 12 měsících je ve druhém kvartále **mírně horší**, než jak respondenti předpokládali v prvním čtvrtletí (8,4 % respondentů čeká zhoršení, první kvartál to bylo jen 1 % respondentů).

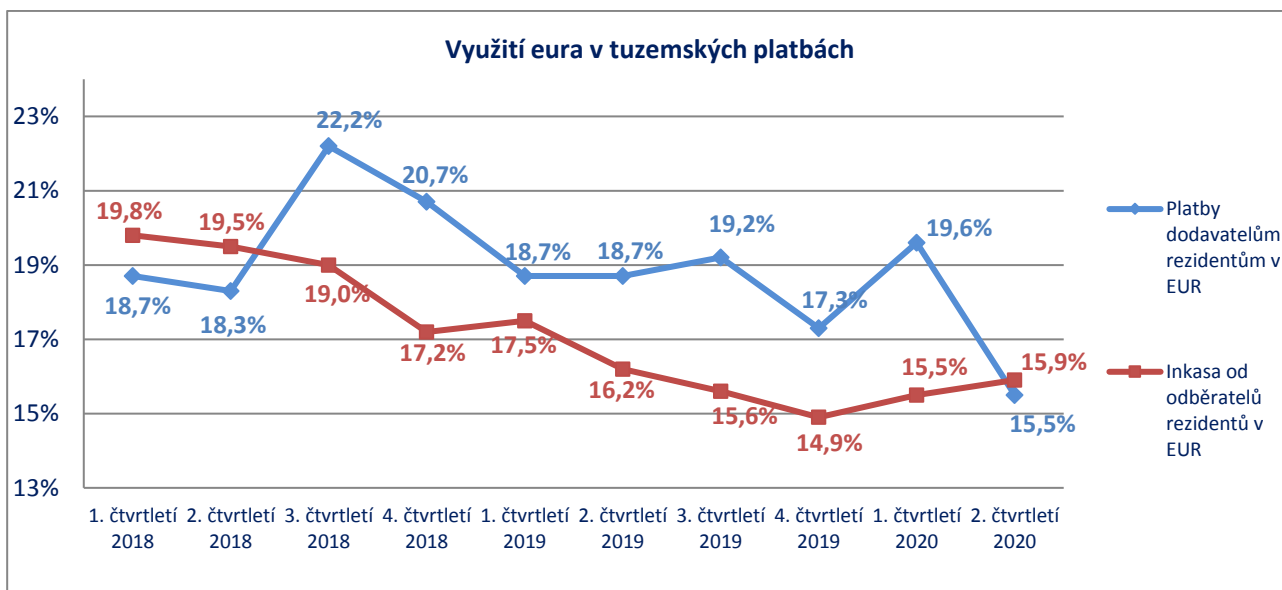
Firmy jsou negativně ovlivňovány tím, že **ČR zatím nemá společnou měnu Euro**. Firmy mají **náklady se zajištěním** proti kurzovým výkyvům, a dokonce dobrovolně používají euro, protože v silně „eurizovaných“ zemích našich hlavních ekonomických partnerů mají české firmy významný dodavatelů i odběratelů.

Z grafu výše plyne, že **podíl finančního zajištění exportu** se téměř celý rok 2019 držel na úrovni 50 % (to znamená, že zhruba 50% část vývozu byla zajištěna) a v roce 2020 se dostal nad tuto úroveň: z 52,3% podílu v prvním kvartále vzrostl podíl zajištění **na 58,2 %** ve 2. čtvrtletí letošního roku.

Další, přirozenou, formou zajištění proti kurzovým výkyvům je používání eura podniky v ČR i v rámci tuzemských plateb.

Podnikatelé v rámci ČR používají euro dlouhodobě v intervalu **zhruba 15 až 20 % transakcí**, jak vyplývá z následujícího posledního grafu.

Pozn.: Všechny grafy a tabulky pocházejí z dat ze Společného šetření SP ČR a ČNB za 2Q 2020.

PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ

Ojedinelá spolupráce

Od roku 2011 provádí Svaz průmyslu a dopravy ČR ve spolupráci s Českou národní bankou pravidelná čtvrtletní šetření. Respondenty jsou podniky z nefinančního sektoru, jejichž struktura je vybrána tak, aby odrážela strukturu české ekonomiky.

Chcete se zapojit?

Svůj zájem sdělte prosím pracovníkům ČNB zodpovědným za statistické šetření na e-mail Setreni@cnb.cz, tel.: 224 414 398, kde Vám poskytnou podrobnější informace k obsahu šetření a ke způsobu vyplňování statistického dotazníku.

Šetření nabízí obrázek o aktuálním stavu a očekávaném vývoji podnikatelského prostředí jak z pohledu vnitřních, tak i vnějších podmínek.

Využití

Šetření Svaz průmyslu a dopravy ČR využívá jako základ pro prosazování zájmů zaměstnavatelů a podnikatelů. Přidanou hodnotu vytváří pohled samotných podniků, na jehož základě může být argumentace věcnější a silnější. Výsledky pomáhají: *Poskytnout signály o budoucím vývoji a situaci v podnikové sféře ekonomiky; Varovat před možnými problémy, poukazovat na slabá místa a rizika; Při tvorbě makroekonomické prognózy ČNB pro účely měnové politiky.*

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTŘÍKU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTŘÍKU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL

SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

